

Kehittävä arviointi perusopetuksen maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuskielen taidon ja perustaitojen vahvistamisen toimenpideohjelmassa – KIEPPI-hankkeiden arviointi

Salla Venäläinen | Tanja Laimi | Saana Seppälä

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Arvioinnin tausta.....	5
2.1 Arvioinnin keskeiset käsitteet	5
2.2 Kehittävä arviointi	6
3 Arvioinnin tehtävä ja tavoitteet	8
3.1 Arvioinnin kohteet ja kysymykset	8
3.2 Arviointiaineistot ja -menetelmät	9
4 Tehtyjen arviointien nykytilan analyysi	10
4.1 Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tila ja vaikuttavuus -arviointi	10
4.2 Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen nykytilan arviointi	12
5 Toimenpideohjelman osallistuvien hankkeiden tavoitteet ja toimintasuunnitelmat	13
5.1 Yleistä hankehausta	13
5.2 Painopisteiden esittely	13
6 Arviointihankkeen organisointi ja aikataulu	16
7 Viestintä ja tiedottaminen arviointihankkeen eri vaiheissa	17
8 Arviointihankkeen riskienhallinta ja laadunvarmistus	18
9 Henkilötietojen käsittely arviointihankkeessa	19
Lähteet	20
Liitteet	21
Liite 1. Hankkeet painopisteiden mukaan jaoteltuna	21

1 Johdanto

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteuttaa kehittävän arvioinnin hankkeille, jotka osallistuvat opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen käynnistämään maahanmuuttotaustaisten oppilaiden oppimis- ja koulunkäyntivalmiuksia perusopetuksessa tukevaan toimenpideohjelmaan vuosina 2022–2024.

Toimenpideohjelman tavoitteena on löytää konkreettisia ratkaisuja Suomeen muuttaneiden oppilaiden oppimisen tukemiseksi sekä vieraskielisten oppilaiden perustaitojen ja kielitaidon vahvistamiseksi. Ohjelman tarkoituksena on varmistaa maahanmuuttotaustaisten, erityisesti 7–9. vuosiluokan, oppilaiden perustaitojen kehittyminen pitkäjänteisesti ja tietoon perustuen. Toimenpideohjelmaa kehitetään malli maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perusopetukseen integroitumiseen. Malliin sisältyy riittävä tuki oppilaille sekä tuki luokanopettajille ja aineenopettajille kielitietoisten työtapojen omaksumisessa.

Osana Sanna Marinin hallituksen 2019–2023 hallitusohjelmaa opetus- ja kulttuuriministeriössä käynnistettiin Oikeus oppia -kehittämishjelma, jonka tavoitteena on ollut edistää varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa. Sen osana Karvi toteutti kansallisen arvioinnin perusopetukseen valmistavan opetuksen tilanteesta ja vaikuttavuudesta sekä oppilaan oman äidinkielen opetuksen tilanteesta ja vaikuttavuudesta vuosina 2021–2022. Myös Owl Group Oy toteutti suomi/ruotsi toisena kielenä (jatkossa S2) -opetuksen nykytilan arvioinnin osana kehittämishjelmaa vuosina 2021–2022. Molempien hankekokonaisuuksien arviointitulokset huomioidaan Karvin kehittävässä arvioinnissa.

Loppuvuodesta 2021 Opetushallitus asetti haettavaksi valtion erityisavustuksen, jonka tavoitteena on kehittää, tukea ja vakiinnuttaa valmistavan opetuksen integraatiokäytänteitä. Rahoituksen saaneet 13 hanketta keskittyivät hanketyössä vuonna 2022 erityisesti valmistavan opetuksen ja esi- ja perusopetuksen nivelvaiheeseen sekä perusopetukseen integrointiin.

Keväällä 2022 Opetushallitus asetti valtion erityisavustuksen maahanmuuttotaustaisten perusopetuksen oppilaiden opetuskielen taidon ja perustaitojen vahvistamiseksi sekä siirtymien tukemiseksi. Avustuksen suuruus oli 12 miljoonaa euroa ja se suunnattiin opetuksen järjestäjien kehittämishankkeisiin, joilla vahvistetaan erityisesti oppilaiden opetuskielen ja tiedonalojen kielen kehittämistä, opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia sekä perustaitoja. Lisäksi hankkeiden toiminnalla varmistetaan sujuvia siirtymiä toiselle asteelle ja perusopetukseen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen. Hankemuotoista avustusta myönnettiin yhteensä 60 opetuksen järjestäjälle.

Edellä mainitut kehittämishankkeet ovat osa opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelmaa, ja Karvi toteuttaa näille hankkeille kehittävän arvioinnin sitouttavan kouluyhteistyön mallia¹ hyödyntäen. Myös opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus osallistuvat hankkeiden tuen ja toimenpideohjelman arvioinnin toteuttamiseen. Tällä tavoin tuetaan opetuksen järjestäjien pitkäjänteistä kehittämistyötä ja toiminnan vaikuttavuutta.

---

¹ https://karvi.fi/wp-content/uploads/2022/09/SKY-valiraportti_verkkosivuille.pdf.

Kehittävän arvioinnin avulla Karvi tuottaa tuloksista tiivistelmän. Tiivistelmään sisältyy toimenpidesuositukset, jotka kohdistuvat koulu- ja opetuksen järjestäjätasolle sekä alue- ja valtionhallinnon tasolle.

Karvin vuoden 2020–2023 koulutuksen arviointisuunnitelmassa on asetettu painopisteitä, joihin arviointisuunnitelmakauden arvioinneissa tuotetaan tietoa. Tämä arviointi tuottaa tietoa *yhdenvertaisuuden edistämisen, oppimisen ja osaamisen kehittämisen* sekä *koulutusjärjestelmän toimivuuden edistämisen* painopisteisiin. (Karvi 2020a.)

2 Arvioinnin tausta

2.1 Arvioinnin keskeiset käsitteet

Toimenpideohjelman tavoitteena on vahvistaa erityisesti perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuskielen taitoa, opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia sekä perustaitoja. Toimenpideohjelmalla varmistetaan myös sujuvat siirtymät valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen sekä toiselle asteelle. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa erityisesti heikommassa asemassa olevien ja vähäiset koulunkäyntivalmiudet omaavien maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitoja. Toimenpiteissä tarkastellaan sekä pedagogisia että opetuksen järjestämiseen ja oppimisen tukeen liittyviä käytänteitä. Lisäksi pohditaan tarpeellisia lainsäädännöllisiä ja rakenteellisia muutoksia. Toimenpideohjelman valmistelussa huomioidaan jatkumo ja työnjako aikuisten perusopetuksen kanssa sekä varmistetaan yhteys laajennetun oppivelvollisuuden seurantaan. Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen arviointi sekä S2-opetuksen nykytilan arviointi ovat osa toimenpideohjelmaa.

Perusopetukseen valmistava opetus on maahanmuuttajille annettavaa opetusta, jonka tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esi- tai perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavan opetuksen tavoitteena on lisäksi edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Perusopetuslain 5 §:n mukaan kunta voi järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta, jota voivat opiskella kaikki oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Opetuksen järjestäjille oman äidinkielen opetuksen järjestäminen ja oppilaille opetukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Oman äidinkielen oppiminen tukee lisäksi kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan oppilas voi opiskella **S2 -oppimäärää**, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. S2-oppimäärä tulee kyseeseen silloin, kun oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla. S2-oppimäärän mukaisesti opiskellaan myös silloin, mikäli oppilaan suomen kielen taito ei anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

2.2 Kehittävä arviointi

Karvi on sitoutunut kehittävään arviointiin. Sen tunnuspiirteiksi on määritelty arvioinnin päämäärä- ja tulevaisuustietoisuus, osallistavuus ja vuorovaikutteisuus, menetelmällinen räätälöinti sekä muutoksen tukeminen (Karvi 2020b, 6). Kuviossa 1. on esitelty kehittävän arvioinnin tunnuspiirteet tässä arvioinnissa. Sen mukaisesti arviointiin osallistetaan laajasti sellaisia toimijoita ja sidosryhmiä, joilla on näkemys arvioitavan teeman nykytilasta sekä rooli siihen liittyvässä tulevassa kehittämistyössä (Karvi 2020b, 9). Kehittävän arvioinnin tavoitteena on luoda arvioinnista yhteinen, arvioitsijoiden ja hyödynsaajien välinen vuorovaikutuksellinen oppimisprosessi, jota kautta syntyvää tietoa toimijat hyödyntävät (Patton 2011).

Taulukko 1. Kehittävän arvioinnin keskeisten tunnuspiirteiden ilmeneminen arvioinnissa.

Päämäärä- ja tulevaisuustietoisuus	Osallistavuus ja vuorovaikutteisuus	Menetelmällinen räätälöinti	Muutoksen tukeminen
- selkeä tarve - etukäteen määritellyt tavoitteet - paikalliset kehittämistarpeet	- toimenpideohjelmaan osallistuvien yhteistyö - vaikuttamis- mahdollisuudet - keskustelutilaisuudet	- kyselyillä hankittu tieto (valtakunnallisesti) - hanketoimijoilta kerätty aineisto	- tiedon tuottaminen - tuloksista keskustelu - kehittämissuosituks

Päämäärä- ja tulevaisuustietoisuus näkyy arvioinnin toteuttamisessa siten, että arvioinnille on *selkeä tarve*, joka tunnustetaan tehtyjen tutkimusten, selvitysten ja arviointien kautta. Niissä on tunnustettu pulmia, jotka liittyvät muun muassa integraatioon, siirtymiin, oppimisen tuen tarpeeseen ja jatko-opintovalmiuksiin. Arvioinnissa on *etukäteen määritellyt tavoitteet*, joiden tarkoituksena on vahvistaa erityisesti perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuskielen taitoa ja koulunkäyntivalmiuksia. Toimenpideohjelmalla varmistetaan myös sujuvat siirtymät valmistavasta opetuksesta perusopetukseen sekä toiselle asteelle. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa vähäiset koulunkäyntivalmiudet omaavien maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitoja. Arvioinnissa huomioidaan *paikalliset kehittämistarpeet* riippuen kunnan koosta ja tilanteesta.

Arvioinnin **osallistavuus ja vuorovaikutteisuus** -tunnuspiirre pitää sisällään yhteistyön toimenpideohjelmaan osallistuvien hanketoimijoiden, opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja Karvin välillä. Hanketoimijoita osallistetaan toimenpideohjelman eri vaiheissa ja heille annetaan mahdollisuuksia vaikuttaa ja tuoda esiin omia toiveita ja paikallisia kehittämistarpeita. Toiminnan aikana luodaan monipuolisia mahdollisuuksia keskustelulle esimerkiksi seminaareissa, Howspace-alustalla ja alueellisissa tapaamisissa.

Kehittävän arvioinnin yhtenä piirteenä on arvioinnin **menetelmien räätälöinti** tapauskohtaisesti siten, että menetelmät tukevat arvioinnin vaikuttavuutta ja toiminnan kehittämistä jo arviointiprosessin aikana sekä lisäävät yhteistä ymmärrystä arvioitavasta teemasta (Karvi 2020b, 5). Arviointihankkeessa kerätään tietoa kyselylomakkeilla sekä hankitaan arviointiaineistoa hanketoimijoilta yhteisissä tapaamisissa, seminaareissa ja keskusteluissa.

Muutoksen tukemisella tarkoitetaan, että hanketoimijoiden kanssa edistetään toiminnan juurruttamista jo toimenpideohjelman aikana. Kehittämistyötä tuetaan tuottamalla ja jakamalla arviointitietoa kehittävän arvioinnin periaatteiden mukaisesti. Lisäksi kehittämissuositusten kohdentaminen erityyppisille kohderyhmille tai toimijatasoille tukee tavoiteltua muutosta.

3 Arvioinnin tehtävä ja tavoitteet

Kehittävä arviointi toteutetaan prosessinomaisesti valtion erityisavustuksen hankekauden 2022–2024 aikana. Tavoitteena on tukea hankemuotoisen kehittämistoiminnan vaikuttavuutta, tunnistaa yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen, Karvin ja hanketoimijoiden kanssa hyviä käytänteitä ja vahvuuksia sekä jakaa osaamista. Arvioinnin avulla tuetaan muutosta ja edistetään pysyvien toimintamallien luomista.

Osana kehittävä arviointia tuotetaan tietoa perusopetuksen ajankohtaisesta tilasta. Arvioinnissa kartoitetaan, kuinka paljon Suomessa on tällä hetkellä perusopetuksen 7.–9. vuosiluokilla maahanmuuttotaustaisia oppilaita, joilla ei ole koulunkäyntitaustaa, lukutaitoa eikä muita koulunkäynnin kannalta tarpeellisia perustaitoja. Lisäksi hankitaan tietoa maahanmuuttotaustaisista oppilaista, joiden koulunkäyntiä vaikeuttavat traumaperäiset ja neurologiset haasteet. Tämän kohderyhmän osalta selvitetään, miten haasteita tunnistetaan ja ennaltaehkäistään varhaisessa vaiheessa sekä millaista tukea opetuksen järjestäjät kohdistavat. Lisäksi selvitetään, kuinka perustaitojen (erityisesti lukutaito) kehittymistä seurataan kouluympäristössä 7.–9.-luokilla niiden oppilaiden osalta, joilla on koulunkäyntiaikaa Suomessa vain 1–4 vuotta.

3.1 Arvioinnin kohteet ja kysymykset

Arviointi kohdistuu olemassa oleviin ja hanketoiminnan avulla kehitettäviin käytänteisiin, opetusjärjestelyihin ja oppimisen tuen muotoihin, joiden avulla opetuksen järjestäjät ja koulut kehittävät maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuskielen taitoa, opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia sekä perustaitoja. Lisäksi arviointi kohdistuu käytänteisiin, joilla edistetään sujuvia integraatiokäytänteitä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen sekä toiselle asteelle. Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota käytänteisiin ja kehittämistoimiin, joilla tuetaan heikommassa asemassa olevien ja vähäiset koulunkäyntivalmiudet omaavien maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitoja.

Arviointia varten on laadittu seuraavat arviointikysymykset:

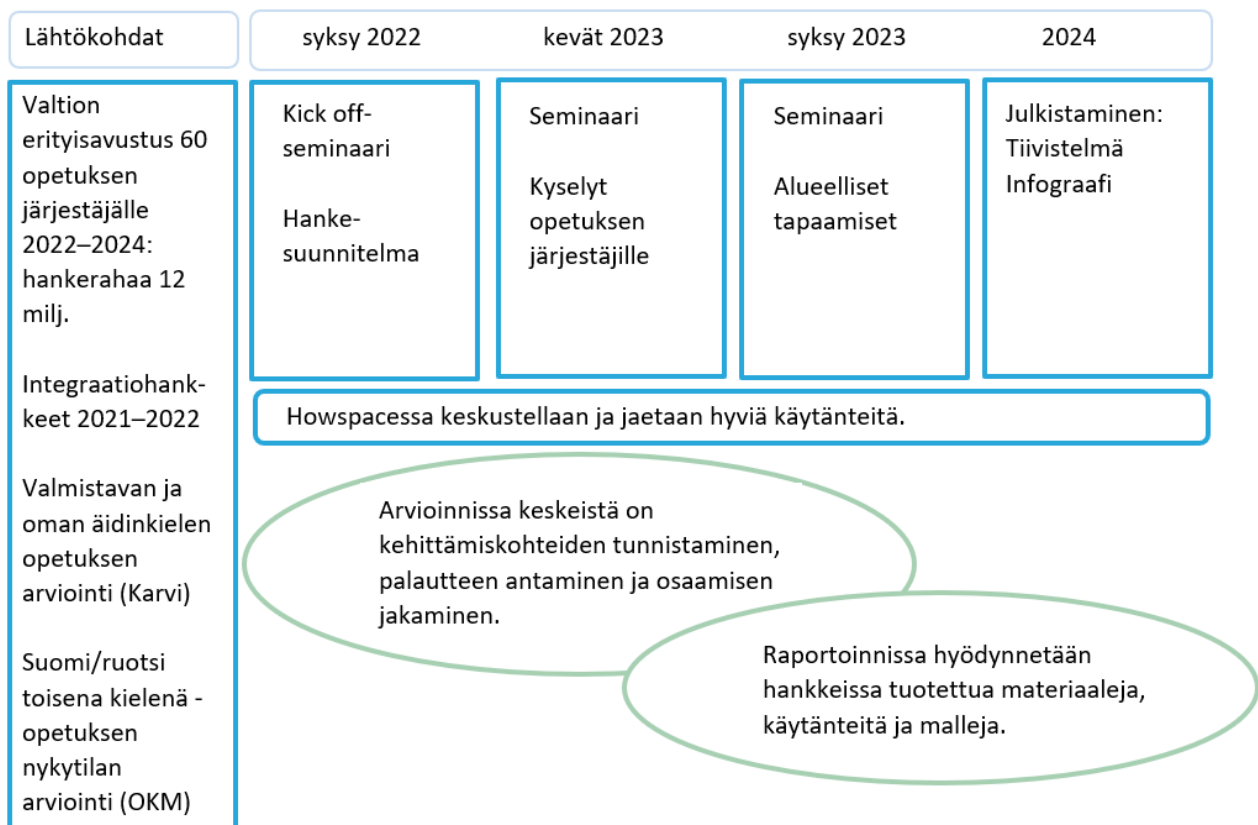
- Kuinka paljon Suomessa on tällä hetkellä perusopetuksen 7.–9. vuosiluokilla maahanmuuttotaustaisia oppilaita, joilla ei ole riittävää koulunkäyntitaustaa, opetuskielen taitoa tai muita koulunkäynnin kannalta tarpeellisia perustaitoja?
- Kuinka perustaitojen (erityisesti opetuskielen taito) kehittymistä seurataan kouluympäristössä 7.–9.-luokilla niiden oppilaiden osalta, joilla on koulunkäyntiaikaa Suomessa vain 1–4 vuotta?
- Miten (ja missä vaiheessa oppijan koulupolkuja) opetuksen järjestäjät tunnistavat ja ennaltaehkäisevät haasteita, joita erityisesti traumaperäisiä ja neurologisia haasteita kokeneilla maahanmuuttotaustaisilla oppijoilla on?
- Millä toimenpiteillä edistetään oppilaiden opetuskielen taitoa, opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia sekä perustaitoja?

- Millä toimenpiteillä edistetään sujuvia integraatiokäytänteitä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen sekä perusopetuksesta toiselle asteelle?
- Mitkä tekijät ovat edistäneet tai estäneet maahanmuuttotaustaisten oppilaiden tuen tarpeeseen vastaamista? Millä keinoilla tunnistetaan oppimisvaikeudet, kun opetuskielen taito on heikko?
- Millaisia (rakenteellisia tai lainsäädännöllisiä) muutoksia tarvittaisiin, jotta opetuksen järjestäjät ja koulut voisivat vastata paremmin maahanmuuttotaustaisten oppijoiden tuen tarpeeseen?
- Miten opetuksen järjestäjät edistävät pitkäkestoista vaikuttavuutta ja luovat pysyviä toimintamalleja?
- Millaisia edistäviä ja estäviä tekijöitä hankemuotoiseen kehittämiseen liittyy?

3.2 Arviointiaineistot ja -menetelmät

Kuviossa 1 kuvataan arvioinnin lähtökohdat ja aikataulu. Arviointia varten kerätään sekä määrällistä että laadullista aineistoa opetuksen järjestäjiltä ja hanketoimijoilta, ja tiedonkeruu toteutetaan kehittävän arvioinnin periaatteita hyödyntäen. Opetuksen järjestäjiltä aineistoa kerätään kyselyillä. Hanketoimijoiden osalta arviointiaineistona hyödynnetään arviointihankkeen aikana järjestettävien seminaarien, alueellisten tapaamisten, työpajojen ja Howspace-alustan keskusteluita ja niissä tuotettuja materiaaleja.

Kuvio 1. Kehittävä arviointi KIEPPI-hankkeille

4 Tehtyjen arviointien nykytilan analyysi

4.1 Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tila ja vaikuttavuus -arviointi

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) arvioi perusopetukseen valmistavaa opetusta ja oman äidinkielen opetusta vuosina 2021–2022. Arvioinnissa huomioitiin esiopetuksen, perusopetuksen ja myöhään maahan tulleiden oppilaiden näkökulmat. Arvioinnissa tarkasteltiin valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tavoitteiden toteutumista ja opetuksen järjestämistapoja. Lisäksi selvitettiin opetusta ja oppimista edistäviä ja estäviä tekijöitä. Arvioinnin kohteena oli myös valmistavan opetuksen oppilaiden opiskeluvaihto- ja opintotukien suomen kielellä. Aineisto kerättiin opetuksen järjestäjiltä, rehtoreilta sekä valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opettajilta.

Valmistava opetus

Noin puolet arviointiin osallistuneista kunnista ja kouluista järjestää valmistavan opetuksen ryhmämuotoisena tai integroituna oppilaiden tarpeiden mukaan. Kouluissa opetusmuodon valintaan vaikuttavat käytössä olevat henkilöstöresurssit. (Venäläinen ym. 2022, 71–72.)

Tulosten mukaan valmistavan opetuksen järjestämistä edistää riittävä, osaava ja sitoutunut henkilöstö, koulun toimivat käytännöt ja oppilaiden sopiva määrä sekä sopivat ryhmäkoot (emt., 73). Lisäksi järjestämistä edistää yhteistyökäytänteet erityis- ja S2-opettajien sekä muiden opettajien ja ohjaajien kanssa. Opetusta edistävät myös toimivat integroitukäytänteet perusopetukseen ja yhteistyö eri luokkien välillä. Opetusta estävinä tekijöinä opettajat mainitsivat opettaja- ja ohjaajaresurssin riittämättömyyden, ongelmat koulun integroitukäytänteissä perusopetukseen tai opettajien ajan puutteen oppilaiden riittävään tukemiseen tai testaamiseen. (Emt., 77–78.) Kaikki vastaajaryhmät olivat sitä mieltä, että kehittämällä valmistavan opetuksen oppilaiden kontakteja suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien oppilaiden kanssa opetuksen laatu kouluissa paranisi. (Emt., 83.)

Vastaajaryhmien mukaan valmistavan opetuksen laajuutta ei tule supistaa. Tärkeänä pidetään valmistavan opetuksen keston joustavuutta, jotta opetuksessa pystytään huomioimaan oppilaiden yksilölliset tarpeet. Myöhään maahan tulleiden oppilaiden vaillinainen koulunkäyntihistoria vaikuttaa siihen, että valmistavassa opetuksessa ei ehditä hankkimaan tarpeeksi hyvää opetuskielen taitoa tai tietotasoa perusopetuksen läpäisemiseen ja jatko-opintoihin. Erityisesti luku- ja kirjoitustaidottomien opetuksen tarpeisiin ei pystytä vastaamaan valmistavalle opetukselle varatussa ajassa. (Emt., 68–70.)

Arviointitulosten mukaan nykyresursseilla ei kaikkialla pystytä vastaamaan oppilaiden tuen tarpeeseen. Valmistavan opetuksen opettajat tarvitsevatkin eniten täydennyskoulutusta taidoiltaan heikkojen oppilaiden tukemiseen ja oppimisvaikeuksiin sekä oppilaiden arviointiin (emt., 87). Oppilaan tuen tarpeesta keskustelu oli merkittävin yhteistyön muoto valmistavan opetuksen opettajien kesken sekä heidän ja oman äidinkielen opettajien välillä (emt., 93–94).

Tulosten perusteella on laadittu seuraavat kehittämissuositukset:

1. Valmistavan opetuksen ja perusopetuksen integroimiskäytänteitä tulee monipuolistaa ja vahvistaa.
2. Valmistavan opetuksen oppilaiden ja suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien oppilaiden kontakteja tulee lisätä ja monipuolistaa.
3. Oppimisen tukemiseen ja oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimiseen tulee kehittää erilaisia keinoja.
4. Myöhään maahan tulleiden oppilaiden tarpeet on huomioitava nykyistä paremmin valmistavassa opetuksessa.
5. Valmistavan opetuksen asemaa tulee vahvistaa.

Oman äidinkielen opetus

Arviointitulosten mukaan monessa kunnassa olisi tarvetta järjestää opetusta nykyistä useammassa kielessä (emt., 103). Tulosten mukaan oman äidinkielen opetuksen järjestämistä edistää opetuksen järjestäminen lähellä oppilaan kotia tai omassa koulussa sekä ammattitaitoisten opettajien saataavuus. Oman äidinkielen opettajien rekrytoinnissa on kuitenkin haasteita. (Emt., 104–105, 108.)

Opettajien mielestä oman äidinkielen opetuksen laatu paranisi, jos opetus järjestettäisiin oppilaiden iän mukaan, oppiaine palautettaisiin opetussuunnitelman perusteisiin ja parempia oppimateriaaleja olisi tarjolla enemmän (emt., 109). Järjestäjien mukaan opetuksen laatua voisi parantaa kehittämällä lisää oppimateriaaleja, painottamalla kielitietoista opetusta ja täydennyskouluttamalla opetushenkilöstöä (emt., 108).

Opettajat ja opetuksen järjestävät kaipaavat lisää henkilöstön yhteistyömahdollisuuksia. Vain noin puolet kyselyyn vastanneista oman äidinkielen opettajista tekee yhteistyötä valmistavan opetuksen opettajan tai erityisopettajan kanssa. (Emt., 117.)

Nykyresursseilla ei kyetä arviointitulosten mukaan vastaamaan valmistavan opetuksen oppilaiden tuen tarpeeseen. Riittämätön opettaja- ja ohjaajaresurssi sekä moninaiset ryhmät vaikeuttavat oppilaiden yksilöllisestä tukemista ja testaamista. (Emt., 141.) Oman äidinkielen opettajat kokevat tarvitsevänsä täydennyskoulutusta taidoiltaan heikkojen oppilaiden tukemiseen, oppimisvaikeuksiin ja kolmiportaiseen tukeen (emt., 111).

Arviointitulosten pohjalta on laadittu seuraavat kehittämissuosituks:

1. Oman äidinkielen opetuksen asemaa osana koulutusjärjestelmää tulee parantaa ja opetus tulee integroida paremmin oppilaan koulupäivään.
2. Oman äidinkielen opetuksen rahoitusperusteita tulee selkeyttää ja kehittää.
3. Oppilaiden tuen tarpeeseen tulee pystyä vastaamaan nykyistä paremmin.
4. Oman äidinkielen opettajille tulee olla tarjolla enemmän vertaistukea ja yhteistyömahdollisuuksia muiden opettajien kanssa.
5. Oman äidinkielen opettajien saatavuuden haasteita tulee ratkoa.

4.2 Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen nykytilan arviointi

Owal Group teki opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta selvityksen suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen nykytilasta. Tietoa kerättiin varhaiskasvatukseen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjiltä ja henkilöstöltä. Selvityksen tehtävänä oli tarkastella maahanmuuttotaustaisten oppilaiden oppimisympäristöön integroitumista tukevia ja estäviä käytänteitä opintojen aikana, opinnoissa etenemisessä ja jatko-opintoihin siirtymisessä. (OKM 2022, 7.)

Perusopetuksessa oppilaat ohjataan S2-opetukseen useimmiten opetuskielen taidon tason perusteella. Taustalla on myös yleensä useita eri perusteita, kuten väestörekisteriin merkitty äidinkieli ja siirtyminen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen. Perusopetuksen järjestäjistä kolmannes kertoi, että huoltajien päätös vaikuttaa ohjautumisen taustalla. (OKM 2022, 66.)

Tiedonsiirtokäytänteissä on kehittämisen tarvetta toiselle asteelle siirryttäessä. Tiedonsiirtokäytännöt toimivat parhaiten tuttujen toimijoiden kanssa. Onnistuneisiin tiedonsiirtoihin liittyy usein mm. tiedonsiirtopalaverit ja pitkäjänteinen yhteistyö. (Emt., 206.)

S2-opetusta toteutetaan usein S2-opetusryhmässä. Toiseksi yleisimmin S2-opetus järjestetään sekä erillisessä S2-ryhmässä että suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppitunneilla vain luokanopettajan tai aineenopettajan antamana (emt., 193). Resurssit S2-opetuksen toteutuksessa koetaan riittämättömiksi (emt., 85). Kaikilla ei ole työaikaa riittävästi kielitietoisien opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi haasteet liittyvät S2-opetuksen tarjontaan ja etenkin myöhään maahan tulleiden opetukseen ja siirtymiin (emt., 4). Haasteita myöhään maahan tulleiden opetuskielen taidon kehittämiseen tuovat mm. valmistavan opetuksen ja aikuisten perusopetuksen lyhyt aika sekä erityisesti ammatilliseen koulutukseen kohdistuva paine opetuskielen tukemisessa. Kehittämistarpeissa usein toistuva haaste on myöhään Suomeen tulleiden tukeminen siten, että oppijoilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada riittävä opetuskielen taito ja edetä opinnoissa. (Emt., 91.)

S2-opetuksen järjestämisessä koulujen välistä yhteistyötä on yli puolella järjestäjistä, mutta varsin monella (29 %) siinä on tunnistettu kehittämisen tarvetta (emt., 197). Eri puolilla Suomea on kehitetty paljon toimivia käytäntöjä eri koulutusasteilla, mutta ne eivät aina siirry opetuksen tai koulutuksen järjestäjien sisällä. Verkostoyhteistyön lisäämisellä ja täydennyskoulutuksen riittävällä tarjonnalla voidaan edesauttaa käytäntöjen leviämistä. (Emt., 6.)

Opetuksen järjestäjillä oli positiivinen näkemys siitä, että oppilaiden yksilölliset tarpeet huomioidaan S2-opetuksessa ja että opetus- ja ohjaushenkilöstö ottaa maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuskielen ja oppiaineen kielen taidon tason huomioon opetuksessaan (emt., 81). Kuitenkin niin järjestäjät kuin henkilöstö tunnistivat selkeän tarpeen kielitietoisien opetuksen täydennyskoulutukselle (emt., 89). Johdolta kaivataan lisää tukea kielitietoisien opetuksen toteuttamiseen. Opettajakoulutuksessa on tarve huolehtia siitä, että kaikki tulevat opettajat saavat riittävät valmiudet kielitietoisien opetuksen toteuttamiseen jo opettajakoulutuksessa. Lisäksi äidinkielen ja kirjallisuuden opettajiksi opiskelevien sekä luokanopettajien tulisi saada riittävät S2-opetuksen valmiudet. (Emt., 6.)

Opetuskielen taidon arviointiin ja erityisen tuen arviointiin on tarve kehittää osaamista ja ajantasaisia testejä. Nykyisillä arviointikeinoilla on usein vaikea erottaa, liittyvätkö maahanmuuttajaoppilaan oppimisen haasteet oppimisvaikeuteen vai puutteelliseen opetuskielen taitoon. (Emt., 6.)

5 Toimenpideohjelman osallistuvien hankkeiden tavoitteet ja toimintasuunnitelmat

5.1 Yleistä hankehausta

Opetushallitus asetti haettavaksi 12 miljoonaa euroa opetuksen järjestäjien kehittämishankkeisiin, joilla tuetaan erityisesti oppilaiden opetuskielen ja tiedonalojen kielen kehittämistä, opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia sekä perustaitoja. Hankekokonaisuudesta käytetään nimitystä KIEPPI. Avustuksilla varmistetaan lisäksi sujuvia siirtymiä toiselle asteelle ja perusopetukseen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen. Avustusta myönnettiin kunnille, kuntayhtymille tai yksityisille opetuksen järjestäjille, joilla on joko velvollisuus tai lupa esi- ja perusopetuksen järjestämiseen tai oppilaitoksen ylläpitämiseen. Avustusta ei voinut käyttää aikuisten perusopetukseen. Hakijoiden toivottiin sitoutuvan hankkeen seurantaan koskevaan yhteistyöhön.

Hankeavustus on osa opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen käynnistämää maahanmuuttotaustaisten perusopetuksen oppilaiden oppimis- ja koulunkäyntivalmiuksia tukevaa toimenpideohjelmää, joka puolestaan on osa perusopetuksen Oikeus oppia -ohjelmää (2019–2023). Vuosille 2022–2026 ajoittuva ohjelma suunnataan erityisesti vuosiluokkien 7–9 oppilaille. Avustuksella tuetaan oppimis- ja koulunkäyntivalmiuksia tukevien toimintamallien, rakenteiden ja käytäntöjen kehittämistä.

5.2 Painopisteiden esittely

Hankkeet kehittävät toimivia käytänteitä, palkkaavat lisää henkilöstöä (mm. S2-opettajia, resursiopettajia, koulunkäynninohjaajia, oman äidinkielen opettajia, kulttuuriohjaajia, opinto-ohjaajia) sekä tuottavat opetus- ja oppimateriaaleja. Hankkeiden tavoitteissa korostuvat kielitietoisuuden edistäminen, integraation ja nivelvaiheen kehittäminen sekä oppimiseen liittyvien haasteiden tunnistaminen ja oppilaan tukeminen. Lisäksi keskeisessä roolissa ovat opettajien täydennyskoulutukset ja oppilaanohjauksen kehittäminen. Tavoitteiden saavuttamiseen liittyy hyvien käytänteiden ja materiaalien jakaminen sekä yhteistyön tekeminen muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteissa keskeistä on prosessien kehittäminen ja sujuvoittaminen sekä niiden juurruttaminen koulun tai opetuksen järjestäjän arkeen.

Painopisteitä on seitsemän ja kaikki hankkeet toteuttavat useampaa kuin yhtä painopistettä. Monien hankkeiden painopisteet liittyvät toisiinsa, esimerkiksi siirtymiä saatetaan tukea yhteisopettajuudella ja perustaitojen vahvistaminen vuosiluokilla 7–9 on keskeisessä roolissa toiselle asteelle siirtymisessä.

1. Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitojen vahvistaminen vuosiluokilla 7–9

Useissa hankkeissa tämä painopiste on keskeinen tavoite, jota edistetään muihin painopisteisiin liittyvillä toimilla. Painopistettä toteutetaan muun muassa palkkaamalla S2-resurssiopettajien tukemaan yläkoulujen maahanmuuttotastaisten oppilaiden opetusta. Tavoitteena on vahvistaa yläkouluikäisten maahanmuuttotastaisten oppilaiden perustaitoja, jotta heillä olisi mahdollisimman hyvät valmiudet siirtyä toisen asteen opintoihin.

2. Oppilaiden oppimisen haasteiden, erityisesti kielellisten, neuropsykologisten, traumape-
räisten ja koulunkäyntiin liittyvien haasteiden tunnistaminen ja ennaltaehkäisy varhaisessa
vaiheessa

Tätä painopistettä hankkeet toteuttavat kiinnittämällä huomiota oppilaan oppimiseen liittyviin haasteisiin ja valmistavat oppimista tukevaa opetusmateriaalia sekä lisäävät opettajien osaamista monikielisten oppilaiden oppimisvaikeuksien tunnistamisessa. Osassa hankkeita suunnitellaan lomakkeita tai muuta työkalua oppilaiden oppimisvaikeuksien tunnistamiseen. Opettajien ja muun kasvatust- ja opetushenkilöstön valmiuksia lisätään, jotta he pystyisivät entistä paremmin työskentelemään traumatisoituneiden maahanmuuttotastaisten oppilaiden kanssa.

3. Yhteisopettajuuden ja kielellisen tuen kehittäminen eri oppiaineiden opiskelun tukemiseksi
ja luku- ja tekstitaitojen vahvistamiseksi

Tässä painopisteessä hankkeet toteuttavat yhteisopettajuutta esimerkiksi palkkaamalla opettajan, joka toimii samanaikaisopettajana vakiinnuttaen kielitietoisia toimintatapoja koulun toimintaan. Opettaja tukee maahanmuuttotastaisia oppilaita, suunnittelee siirtymiä ja pitää yhteyttä oppilaiden huoltajiin. Hankkeissa myös kokeillaan ja yhtenäistetään luku- ja kirjoitustaitojen kartoittamista ja tukemista.

4. Joustavan ja tuetun siirtymän edistäminen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen
sekä perusopetuksesta aikuisten perusopetukseen, nivelvaiheen koulutukseen ja toiselle
asteelle

Hanketoimijat parantavat valmistavan opetuksen integraatiota yleisopetukseen mm. kehittämällä kielellistä ja osallisuuteen liittyvää tukea valmistavan opetuksen jälkeisenä opiskeluvuonna. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta käytetään siirtymissä perusopetuksesta tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen, aikuisten perusopetukseen ja toiselle asteelle. Hanketoimijat kokeilevat ja mallintavat toimivia tapoja tukea siirtymiä. Tavoitteena on myös kehittää toimivat tiedonsiirtokäytänteet siirtymävaiheeseen valmistavasta perusopetukseen sekä perusopetuksesta jatko-opintoihin.

5. Kodin ja koulun yhteistyö, läksyjen teon tuki sekä oppilaiden oma- ja monikielisen tuen
vahvistaminen eri oppiaineiden opetuksessa

Hankkeet kehittävät oppilaiden omalla äidinkielellä tapahtuvaa samanaikaisopetusta sekä tukiope-
tusta. Tavoitteena on myös vahvistaa oppilaan ja huoltajan osallisuutta sekä varmistaa, että huoltajat saavat tietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä mm. laatimalla erikielisiä oppaita huoltajille.

Useissa hankkeissa materiaalien teossa huomioidaan myös huoltajat, jotka voivat oppilaiden lisäksi hyötyä uusista materiaaleista. Oppilaiden tukemisessa hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

6. Tiedonalojen kielen oppimista tukevan opetusmateriaalin laatiminen

Useiden hankkeiden tavoitteena on, että opettajien käytössä on hankkeen jälkeen kattava materiaalipaketti, jota voidaan helposti hyödyntää. Oppilaille tehdään materiaaleja, joissa huomioidaan oppilaiden taitotaso ja selkokieliisyys. Materiaalit voivat olla esimerkiksi avainsanoja ja tiivistelmiä, jotka avaavat tietotekstejä. Hankkeet hyödyntävät digitaalisia oppimisympäristöjä, joista löytyy muun muassa lyhyitä videoita useilla kielillä. Joissakin hankkeissa aineenopettajat kokoavat yhdessä valmistavan opettajan kanssa materiaalipaketteja oppilaille.

7. Pienten opetuksen järjestäjien erityishaasteet maahanmuuttotaustaisten oppilaiden tuen järjestämisessä

Pienillä opetuksen järjestäjillä ei välttämättä ole aiempaa kokemusta monikielisestä oppilaista. Kuntaan on viime aikoina saattanut tulla pakolaisia, joten on tullut tarve kehittää toimintamalli eri kielitaustaisten oppilaiden koulupolun luomiseen. Pienillä opetuksen järjestäjillä haasteena voi olla myös henkilöstön vähäinen määrä, mihin hankkeissa vastataan kehittämällä yhteistyötä.

6 Arviointihankkeen organisointi ja aikataulu

Arvioinnin alustavan toteutussuunnitelman sekä hankesuunnitelman valmisteluvaiheessa on kuultu opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen edustajia. Arviointihankkeeseen perustetaan asiantuntijaryhmä, jonka jäsenet Karvin johtaja nimittää. Karvin arviointihankkeesta vastaavat toimivat vuorotellen asiantuntijaryhmän puheenjohtajana. Asiantuntijaryhmän jäsenten tehtävänä on osallistua arvioinnin toteuttamisen eri vaiheisiin, kuten aineistonkeruun suunnitteluun, aineiston keräämiseen, arviointitulosten tulkintaan ja kehittämissuosituksen laadintaan.

Asiantuntijaryhmän kokoonpanossa tullaan huomioimaan maahanmuuttotaustaisen oppijoiden koulutuspolkuihin liittyvä asiantuntijuus. Kokoonpanossa huomioidaan myös alueellinen, kielellinen ja sukupuolten edustus. Jäsenet valitaan siten, että asiantuntijaryhmä kokonaisuutena omaa monipuolista näkemystä ja osaamista arvioitavista teemoista. Asiantuntijaryhmä työskentelee helmikuusta 2023 syyskuuhun 2024 saakka.

Arviointi toteutetaan vuosien 2022–2024 aikana taulukon 1 mukaisesti.

TAULUKKO 2. Arviointihankkeen aikataulu

Aikataulu	Toiminta
9/2022–12/2022	Hankesuunnitelman laatiminen Kick off-seminaari Howspace-työskentelyn käynnistäminen
1/2023–3/2023	Hankesuunnitelman esittely arviointineuvostolle Aineistonkeruun valmistelu (kyselyt, haastattelut, työpajat, Howspace-työskentely) Seminaari (hanketoimijat, OKM, OPH ja Karvi)
4/2023–5/2023	Aineistonkeruu
6/2023–8/2023	Kyselyaineistojen analysointi
9/2023–2/2024	Alueelliset tilaisuudet Seminaari (hanketoimijat, OKM, OPH ja Karvi) Arviointiaineistojen analysointi
3/2024–9/2024	Loppuraportin ja muiden julkaisujen valmistelu (tiivistelmäjulkaisu, toimenpidesuosituksset, infograafi) Howspace-työskentelyn päättäminen Tulosten levittäminen

Karvissa KIEPPI-arvioinnista vastaavat arviointiasiantuntijat Salla Venäläinen, Tanja Laimi ja Saana Seppälä. Lisäksi arvioinnissa on mukana metodinen asiantuntija Karvista. Ruotsinkielisenä asiantuntijana arvioinnissa toimii Karvin arviointiasiantuntija Chris Silverström.

7 Viestintä ja tiedottaminen arviointihankkeen eri vaiheissa

Arviointihankkeessa noudatetaan Karvin viestinnän ohjeistuksia ja periaatteita. Arvioinnin hyödynsaajia ovat poliittiset päättäjät, opetusviranomaiset, opetuksen järjestäjät, koulujen henkilöstö, oppijat sekä eri sidosryhmät. Hyödynsaajia ovat myös arviointiin osallistuvat maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitojen vahvistamisen hankkeet ja niiden parissa työskentelevät henkilöt.

Arviointihankkeen etenemisestä tullaan viestimään sen eri vaiheissa eri viestintäkanavien kautta yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen kanssa. Arviointihankkeen ulkoisen viestinnän keskeisiä tavoitteita ovat kehittävän arvioinnin viitekehyksen avaaminen ja arvioinnin etenemisen näkyväksi tekeminen kehittävän arvioinnin viitekehysessä. Tavoitteena on, että eri sidosryhmät ja hankkeen ulkopuoliset toimijatahot saavat tietoa arvioinnin etenemisestä. Keskeisiä ulkoisen viestinnän kanavia ovat Karvin verkkosivut ja blogialusta.

Sisäisen viestinnän tavoitteena on varmistaa, että arviointiin osallistuvat hankkeet ovat tietoisia arvioinnin tavoitteista, toteuttamistavoista ja etenemisestä. Keskeiset viestintäkanavat ovat sähköposti ja Howspace-alusta.

Arvioinnin tulokset julkistetaan vuonna 2024. Tulokset julkaistaan sekä suomeksi että ruotsiksi. Aktiivinen viestintä läpi hankkeen sekä sen päätyttyä edistää arvioinnin vaikuttavuutta. Karvissa hankkeen viestinnästä vastaavat hankkeesta vastuussa olevat arviointiasiantuntijat sekä viestintäasiantuntijat.

8 Arviointihankkeen riskienhallinta ja laadunvarmistus

Arviointihankkeen riskit liittyvät henkilöstöresursseihin. Hankkeen henkilöstöä koskevia riskejä ovat henkilöiden mahdollinen vaihtuvuus ja määräaikaiset työsuhteet.

Arviointihankkeessa noudatetaan Karvin sisäisiä laadunvarmistuksen käytänteitä. Hankkeen laadunvarmistuksen käytännöt sisällytetään osaksi suunnitteluryhmän ja arviointiryhmän kokouksia. Keskeisimpänä menetelmänä on hankkeen itsearviointi, johon osallistuu hankkeen eri vaiheissa Karvin asiantuntijat ja arviointiryhmä. Arviointihankkeen lopussa kerätään palautetta hankkeen arviointiryhmältä sekä arviointiin osallistuneiden hankkeiden toimijoilta.

9 Henkilötietojen käsittely arviointihankkeessa

Karvin arvioinnit perustuvat sen lakisääteiseen tehtävään. Arvioinnit pohjautuvat yleensä kysely- ja itsearviointiaineistoihin. Arviointiin osallistuvilta tarvitaan riittävät taustatiedot, jotta aineistojen perusteella voidaan tehdä luotettavia päätelmiä. Henkilö- ja taustatietojen käsittelyn tarkoituksena on mahdollistaa luotettava arvioinnin toteuttaminen. Niiden käsittely on tarpeen Karvin lakisääteisen tehtävän toteuttamiseksi.

Arviointihankkeen aineistonkeruusta päätetään myöhemmin suunnitteluryhmän kanssa. Mahdollisten kyselyiden ja haastattelujen mukana kerättävien henkilötietojen laajuus on suppea. Arviointiin osallistuneiden anonymiteetin turvaamiseksi tulokset raportoidaan siten, ettei yksittäinen vastaaja ole tunnistettavissa.

Kerättävät tiedot säilytetään verkkolevyasemalla, johon on pääsy vain Karvissa työskentelevillä henkilöillä. Tiedostopalvelin sijaitsee Valtorin ylläpitämässä turvallisessa konesalissa, jossa on erillinen pääsynvalvonta. Henkilötiedot ovat arvioinnissa olevien asiantuntijoiden käytössä siihen asti, kunnes arviointi päättyy vuonna 2024. Arvioinnin toteutuksen jälkeen tiedot arkistoidaan Opetushallituksen arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti kolmeksi vuodeksi. Henkilötiedot poistetaan tämän jälkeen lopullisesti.

Arvioinnin asiantuntijaryhmä sitoutuu henkilötietojen ja aineistojen käsittelyyn Tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyvän tieteellisen käytännön mukaisiin ohjeisiin (TENK 2012). Lisäksi asiantuntijaryhmän jäseniltä voidaan vaatia vaitiolositoumuksen allekirjoittamista. Näin ollen riskit ja mahdolliset uhkat aineistonkeruuseen osallistuvien oikeuksille ja vapauksille ovat pieniä.

Lähteet

- Karvi. 2020a. Koulutuksen arviointisuunnitelma 2020–2023. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. [Koulutuksen arviointisuunnitelma 2020-2023 \(karvi.fi\)](#)
- Karvi. 2020b. Kehittävä arviointi Kansallisessa koulutuksen arviointikeskuksessa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Tiivistelmät 8:2020. [Kehittävä arviointi Kansallisessa koulutuksen arviointikeskuksessa \(karvi.fi\)](#)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2022. Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen nykytilan arviointi. https://owalgroup.com/wp-content/uploads/2022/03/S2-opetuksen_arviointi_170322.pdf.
- Patton, M. Q. 2011. Developmental evaluation. Applying complexity concepts to enhance innovation and use. New York, London: The Guilford Press.
- Venäläinen, S., Laimi, T., Seppälä, S., Vuojus, T., Viitala, M., Ahlholm, M., Latomaa, S., Mård-Miettinen, K., Nirkkonen, M., Huhtanen, M. & Metsämuuronen, J. 2022. Kielellisiä taitoja ja koulunkäyntivalmiuksia - Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tila ja vaikuttavuus -arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 19:2022. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2022/09/KARVI_1922.pdf.
- Markkanen, E-L., Rumpu, N., Saarinen, J., Hyvärinen, N., Henriksson, P., Lantela, L., Lumme, M., Paalasmaa, J., Palmu, I. & Palmu, M. 2022. Sitouttavan koulu yhteistyön arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 20:2022. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2022/09/SKY-valiraportti_verkkosivuille.pdf.

Liitteet

Liite 1. Hankkeet painopisteiden mukaan jaoteltuna

PAINOPISTE	HAKIJA
Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitojen vahvistaminen vuosiluokilla 7–9	Ilmajoki, Iisalmi, Hyvinkää, Hollola, Helsinki, Espoo, Espoo krist., Imatra, Itä-Suomen sv-koulu, Joensuu, Jyväskylä, Kangasala, Kemi, Kerava, Kiuruvesi, Kokkola, Kotka, Kristiinankaupunki, Kuopio, Kuusamo, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Loppi, Mäntsälä, Mikkeli, Nokia, Nurmijärvi, Nykarleby, Oulu, Pori, Porvoo, Raahe, Riihimäki, Salo, Sastamala, Savonlinna, Sipoo, Siuntio, Somero, Sonkajärvi, Tampere, Tornio, Turku, Turun norssi, Tuusula, Uusikaupunki, Vantaa, Varkaus, Vaasa, Vieremä, Vihti
Oppilaiden oppimisen haasteiden, erityisesti kielellisten, neuropsykologisten, traumaperäisten ja koulunkäyntiin liittyvien haasteiden tunnistaminen ja ennaltaehkäisy varhaisessa vaiheessa	Hollola, Helsinki, Kajaani, Kokkola, Nurmijärvi, Pori, Riihimäki, Siuntio, Sonkajärvi, Tampere, Turku, Turun norssi, Uusikaupunki, Varkaus, Vieremä
Yhteisopettajuuden ja kielellisen tuen kehittäminen eri oppiaineiden opiskelun tukemiseksi ja luku- ja tekstitaitojen vahvistamiseksi	Iisalmi, Hyvinkää, Hollola, Helsinki, Espoo, Alavus, Espoo krist., Imatra, Jyväskylä, Kajaani, Kangasala, Kemi, Kerava, Kiuruvesi, Kokkola, Kotka, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mäntsälä, Närpes, Nokia, Nurmijärvi, Nykarleby, Oulu, Pori, Porvoo, Rantasalmi, Salo, Sastamala, Seinäjoki, Siuntio, Somero, Sonkajärvi, Tampere, Turku, Turun norssi, Tuusula, Uusikaupunki, Vantaa, Varkaus, Vieremä, Vihti
Joustavan ja tuetun siirtymän edistäminen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen sekä perusopetuksesta aikuisten perusopetukseen, nivelvaiheen koulutukseen ja toiselle asteelle	Ilmajoki, Iisalmi, Helsinki, Espoo, Alavus, Imatra, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kemi, Kerava, Kokkola, Kristiinankaupunki, Kuopio, Kuusamo, Lahti, Loppi, Mikkeli, Närpes, Nokia, Nurmijärvi, Nykarleby, Oulu, Pori, Porvoo, Rantasalmi, Riihimäki, Salo, Sastamala, Savonlinna, Seinäjoki, Sipoo, Tampere, Tornio, Turku, Turun norssi, Tuusula, Uusikaupunki, Vantaa, Varkaus, Vieremä
Kodin ja koulun yhteistyö, läksyjen teon tuki sekä oppilaiden oma- ja monikielisen tuen vahvistaminen eri oppiaineiden opetuksessa	Iisalmi, Hyvinkää, Espoo, Espoo krist., Itä-Suomen sv-koulu, Järvenpää, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kangasala, Kemi, Kokkola, Kristiinankaupunki, Kuusamo, Mäntsälä, Närpes, Nurmijärvi, Nykarleby, Oulu, Pori, Porvoo, Raahe, Riihimäki, Sastamala, Savonlinna, Siikajoki, Siuntio, Somero, Tampere, Turku, Turun norssi, Vantaa, Varkaus, Vieremä

Tiedonalojen kielen oppimista tukevan opetusmateriaalin laatiminen	Espoo, Alavus, Espoo krist., Järvenpää, Joensuu, Lahti, Lohja, Mäntsälä, Mikkeli, Nokia, Nurmijärvi, Nykarleby, Oulu, Pori, Porvoo, Riihimäki, Seinäjoki, Siikajoki, Tampere, Turku, Turun norssi, Tuusula, Uusikaupunki, Varkaus
Pienten opetuksen järjestäjien erityishaasteet maahanmuuttotaustaisten oppilaiden tuen järjestämisessä	Ilmajoki, Espoo krist., Itä-Suomen sv-koulu, Kaskinen, Kiuruvesi, Kokkola, Kristiinankaupunki, Kuusamo, Loppi, Nokia, Rantasalmi, Varkaus, Vieremä, Vihti